

## Η ΚΑΤΡΑΚΥΛΑ

Πρὶν φύγει καὶ πάει στὴν ἐκκλησιὰ τὸν ξύπνησε. Τοῦπε νὰ σηκωθεί ἀπὸ κρεβάτι. Μ' αὐτὸς καὶ τώρα ποὺ γύρισε λειτουργημένη κοιμότανε ἀκόμα.

— Σὲ καλὸ σου παιδί μου. Δὲν ξύπνησες ; Ἐξω χαρὰ Θεοῦ. Ἐφτασε μεσημέρι καὶ σὺ ἀκόμα αὐτοῦ ; Θὰ σὲ φάει τὸ καταραμένο.

Ὁ Τζανῆς γύρισε μιὰ δυὸ φορὲς μέσ' τὰ σκεπάσματα μαχμουρλῆς. Ἐτριψε τὰ μάτια του ποὺ ἀνοιωνε βαρειά, καὶ σὰν εἶδε τὴ γρηὰ ποὺ ἄνοιγε τὸ παράθυρο ἄρχισε τὴ μουρμούρα.

— Βρὲ ἀδελφὲ κι αὐτὸ πειράζει ; Κοιμοῦμαι. Δὲ μίλησα. Δὲ φώναξα. Κανένα δὲν πείραξα. Τὶ μὲ ξυπνᾷς ; Σὰν τὶ θὲς νὰ κάνω σὰ σηκωθῶ ;

— Καλὲ ποὺ ἀκούστηκε αὐτό ; Ἐντεκα ἡ ὥρα. Ἀντὶς σὰν Κυριακὴ νὰ σηκωθείς νὰ πᾶς στὴν ἐκκλησιὰ μπᾶς κ' ἡ μεγαλόχαρη σὲ φωτίσει, παρὰ ὕπνο, ὕπνο καὶ θὲς νὰ δεῖς καὶ προκοπή.

— Καλά. Ἀκουσα.

Μιλοῦσε βραχνά. Τὸ λαρύγγι του στεγνό. Ἐκαίε.

Ἐκείνη ἐξακολουθοῦσε. Αὐτὸς μιλιὰ. Δὲν ἄνοιγε τὸ στόμα του. Τὶς καθημερινὲς τὸν ἄφινε. Μὰ καὶ τὶς Κυριακάδες δὲν τῷθελε. Τέτοιες μέρες καὶ θεοσεβούμενη καθὼς ἦταν τῷχε πὼς φέρνει γουρσουζιά.

Σὰν κατέβηκε νὰ ρίξει μιὰ ματιὰ στὸ μαγειριό, ἄρχισε τὸ μονόλογό του.

— Γκρίνα, γκρίνα, πῶς νὰ δῶ χαῖρι ; Πρέπει νὰ φύγω ἀπ' ἐδῶ μέσα.

Αὐτὴ τὴν ἀπόφαση ἔπερνε σὰν ἡ γρηὰ του ἀρχίναε τὴν λίμα. Μὰ μετὰ ποὺ πλένονταν τὸ καλοσυλογιόταν. Δουλειὰ δὲν εἶχε. Ποῦ νὰ πάει ; Ἐδινε τόπο στὴν ὀργή του κι ἔμενε. Ἦτανε ὁμως ἀποφασισμένο. Μιὰ κι ἔπιανε δουλειὰ θὰ τοὺς τὰ χτυποῦσε.

Ἡ καρδιά του καλή. Ποτὲς δὲ βαστοῦσε κακία, μὰ τὸ κακὸ ἦτανε ποὺ δὲν εἶχε χαραχτῆρα. Τὸ καταλάβαινε κι ὁ ἴδιος. Πόσες φορὲς ἄλλαζε ἀποφάσεις. Διερωτιόταν. Γιατί ; Τὶ ἐξήγηση νὰ δώσει. Οἱ φίλοι του τὸν ἔκαναν ὅτι ἤθελαν. Θὰ μεθύσομε Τζανῆ. Αὐτὸς ὅχι ἐκείνη τὴν ὥρα, τὸ βράδυ σηκωτὸ τὸν φέρνανε σπῆτι του.

— Μυστήριο, ἔλεγε καὶ μοναχὸς του. Ἀπόψε θὰ τσакωθῶ μαζύ τους. Δὲ μ' ἀρέσουνε τὰ ρεζίλια.

Στὸ σούρουπο ἓνα δυὸ ἀστεῖα καὶ μέλι γάλα μὲ τὴν παρέα.

Τὸ μεσημέρι δὲν ἔφαγε σπῆτι του. Γιὰ νὰ δείξει τὸ θυμὸ του. Μὰ τὸ βράδυ πῆγε πιὸ νωρίς. Σὰν κάθησαν στὸ τραπέζι ἦταν σκεφτικός. Ἔριχνε κρυφὲς ματιὲς στοὺς γέροντας ποὺ κάθονταν ἀπέναντί του. Ἡ καρδιά του ραγίζονταν. Ἡ μάννα τᾶχε κλείσει τὰ ἔξηντα κι ὁ πατέρας μὲ μετρημένα τὰ χρόνια του. Δυὸ γεροντάκια πιά

— Νὰ τοὺς ἀφήσω; Αὐτὸ νᾶναι τὸ εὐχαριστῶ; Αὐτοὶ θᾶχουνε σὲ μένα τὴν στερνὴ τους ἐλπίδα. Τὴν ἀγάπη τους τὴν βλέπεις. Μὲ κυτοῦνε μέσ' τὰ μάτια. Μὴ θυμώσω. Μὴ μοῦ λείψει τίποτε. Κι' ἂν φωνάξω πιότερο, ἀνοίγει ἡ γρηὴ τὴν παληὰ κασετίνα καὶ μοῦ δίνει. Μοῦ λέει εἶναι κρυφὰ ἀπὸ γέρο. Καὶ δὲν εἶναι ἀλήθεια, τὸν ἄκουσα ἐγὼ ποὺ τῆς ἔλεγε — Δώστου, νέος εἶναι, νὰ χαρεῖ. Δὲ θέλω τὸ παιδί νὰ πειραχεῖ, νὰ πεῖ πὼς δὲν τὸ νοιῶνομε.

Ἐκείνη τῇ βραδυνὰ τὴν θυμᾶται. Γιὰ πρώτη φορὰ αἰστάνθηκε τόσο βαθειὰ τὴν ἀγάπη τους. Συγκινημένος. Δὲν τοῦ πήγαινε νὰ τοὺς ἀφήσει. «Θὰ μείνω» σκέφτηκε «πόσο θὰ χαροῦνε!» Κι ἀλήθεια τὰ ρυτιδωμένα πρόσωπα τους πήρανε ἓνα ἀγαθὸ χαμόγελο. Εἵχανε δίκιο. Βλέπεις μοναχογιός. Ἡ λαχτάρα τους νὰ τὸν βλέπουν κοντά τους. Τοῦ συχωροῦσανε ὅλες του τὶς ἰδιοτροπίες. Καὶ τὰ λόγια ποὺ τοὺς ἔλεγε σὰν θύμωνε. Τοὺς πείραζαν μὰ δὲν τὸ φανέρωναν. Μπᾶς καὶ στενοχωρεθεῖ. Μὰ κι αὐτὸς τῶνοιωνε πὼς λυπόντουσαν, μετὰ, σὲ λίγο, σὰν ἔπεφτε ὁ θυμὸς του. Καὶ τὸ μετάνιωνε.

Τώρα τελευταῖα χάλασε ἔτσι. Μὲ τὴν ἀτυχία του, μὲ τὶς παρέες ποῦμπλεξε. Παλληκάρι, γερός, μὲ ὄρεξη γιὰ δουλειὰ δὲν μπόρεσε νὰ στεργιώσει πουθενά. Τρία χρόνια χασομέρης. Στὶς ἀρχὲς στενοχωριόταν. Τὸν κούραζε τὸ καθησιό. Μὰ τώρα δὲν τοῦ καίονταν καρφί. Λὲς καὶ τῶξε ἀπὸ καιρὸ συνηθίσει — θὲς νὰ δουλέψεις καὶ σ' ἀπαντοῦνε, δὲν ἔχει δουλειές, κομμάτια νὰ γίνουνε, μονολογοῦσε.

Κ' ἡ παρέα του συμφωνοῦσε σ' αὐτό. — Κομάτια νὰ γίνουνε. Τί, θὰ τοὺς φιλᾶμε καὶ τὰ πόδια; Θὰ γυρίσει ὁ τροχός.

Αὐτὸ ἦτανε τὸ μαράζι τῶν γέροντας. Δὲ θέλανε τὸ γιό τους νὰ τὸν λένε ἀκαμάτη. Κι ὁ κόσμος τὸ τί ψάλλει;

— Ἐγὼ στὰ νιάτα μου, ἔλεγε ὁ γέρος, τσακίζομουνα στὴν δουλειὰ. Τῷλεγε παραπονιάρικα στὴν γρηὴ ὅποτε τὸν

ἔβρισκε κανέναν καὶ τοῦ μιλοῦσε γιὰ τὸ γιό.

— Πρέπει νὰ σωθεῖ τὸ παιδί τ' ἀπαντοῦσε ἡ γρηὰ ὅταν ἀνοίγε αὐτὴ ἡ κουβέντα.

Ὁ καιρὸς πέρανε. Οἱ μέρες μὲ τὶς μέρες, οἱ μῆνες μὲ τοὺς μῆνες. Ἡ ἴδια κατάστασις τίποτε δὲν ἄλλαξε. Τὸ πρωτὸ ξυπνοῦσε ἀργά. Τοῦ ἄρεξε ὁ ὕπνος. Τὸ βράδυ ξενύχτι. Ἐγινε ρωλόϊ πιά.

— Κάνει τὴν νύχτα μέρα, ἔλεγε ἡ γρηὰ κλαμένα. Κι-  
τρίνισε. Τὰ μάγουλα του ἄδειασαν. Πάει πῆρε τὴν κα-  
τρακύλα.

Ὁ γέρος κάπνιζε τὴν πίπα του. Φαινότανε ἥσυχος σὰ νὰ μὴν ἄκουε τὰ λόγια τῆς γρηᾶς. Μέσα του γινότανε πάλη. Οἱ σκέψεις ποὺ γύριζαν σὰ μύλος στὸ κεφάλι του τὸν ζά-  
λιζαν. Δὲν ἦταν συνηθισμένος. Αὐτὸς πάντα του ἦταν φιλή-  
συχος. Δὲν τᾶρεζαν τὰ καμώματα τοῦ γιοῦ. Μὰ μιλιὰ. Φοβό-  
ταν τὴν γρηὰ. Μπᾶς πάθει καὶ τίποτε. Καὶ μὲ τρόπο ἔλεγε. Τρέλλες, ἔ ὅλα τὰ παιδιά λίγο πολὺ τὶς φτιάνουν. Τρέμανε τὰ χεῖλια του σὰν τᾶλαγε. Ποτές του δὲ θυμότανε νᾶχε πεῖ ψέμματα. Καὶ τοῦρθε στὸ νοῦ ἓνα παληό. Ναὶ τότες ἂν ἔλεγε τὸ ψέμμα θὰ σώζονταν κι αὐτὸς κι ἄλλοι. Μὰ μέσα του τί ἦτανε ἐκεῖνο ποὺ τὸν κράτησε; Δὲν μπόραγε νὰ τὸ ἐξη-  
γήσει οὔτε τώρα. Ἀπ' ὅσα καταλάβαινε τῷλεγαν συνείδηση μ' αὐτὸς δὲν τῷξερε ἂν εἶναι αὐτό. Πῶς ἔννοιωνε τὸ κεφάλι του βαρὺ. Πήγανε νὰ κοιμηθοῦνε. Ὑπνος δὲν ἐρχότανε. Κ' οἱ δύο τοὺς μένανε ἀμίλητοι σὰ νὰ θέλαν νὰ ξεγελάσουνε τὸν ἑαυτό τους.

Εἶχε ξημερώσει σὰν ἄκουσαν τὰ βήματα του. Βαρειά. Σὲ λίγο ἔκλεισε κ' ἡ πόρτα του. Τὸν ἄκουγαν ποὺ βλαστη-  
μοῦσε. Μετὰ ἄρχισε ἓνα τραγούδι. Γλήγωρα σώπασε. Ἦσυχία. Κοιμήθηκε.

— Πάει τὸ παιδί χάθηκε, εἶπε ἡ γρηὰ τρεμοσβυμένα. Τὰ μάτια της βουρκωμένα.

Ὁ γέρος μιλιὰ.

Τὸ μεσημέρι στὸ τραπέζι σιωπηλοί. Τρώγανε ἄκεφα. Ἀπὸ συνήθεια. Ὁ Τζανῆς τοὺς ἔριξε μιὰ δυὸ ματιές. Τοὺς λυπήθηκε. Φαίνονταν τόσο κουρασμένοι. Καταβλη-  
μένοι. Ἀρχισε καὶ τοὺς διηγόταν τὰ χεῖς βραδυνά· τᾶστεῖα πούκαναν. Οἱ γέροι δὲν ἔβρισκαν χαμόγελο. Αὐτὸς γελοῦσε. Σὲ λίγο τὸ κατάλαβε. Σώπασε. Ὁ πατέρας τὸν κυτοῦσε σιὰ μάτια· πόσα ἤθελε νὰ τοῦ πεῖ. Μὰ τίποτε. Ἡ γρηὰ....

Σηκώθηκαν. Ἀναψε ὁ γιὸς τσιγάρο. Ὁ γέρος τὴν πίπα στὴν συνηθισμένη θέση. Ἡ μάννα μπῆκε στὴν κου-

ζίνα μὲ τὰ πιάτα. πατέρας<sup>1</sup> καὶ γιὸς κατάλαβαν πὼς ἀργοῦσε. Ὁ ἕνας κύταξε τὸν ἄλλον. Συνεννοήθηκαν. Ὁ γιὸς μπῆκε στὴν κουζίνα, ἔπεσε στὰ πόδια τῆς γρηᾶς. Ἐκείνη ἔκλαιε. Τὰ ἴδια πάντα. Ἐκεῖνος ὄρκους σταυρούς, δὲν θὰ ξενυχτήσει πιά, τέλειψε. Τάκουσε ὁ γέρος. Ἐνα πικρὸ χαμόγελο Κούνησε λίγο τὸ κεφάλι του. Δὲν πίστευε.

Ἐφυγε συμφιλιομένος. Αὐτὸ ἦτανε. Δὲν ἔχει τέτοια ξενύχτια. Τόλγε καὶ τὸ ξανάλεγε στὸν δρόμο. Σὰ νᾶθελε νὰ πείσει τὸν ἑαυτοῦ. Φοβότανε. Εἶχε κάνει κι ὄρκο βαρὺ αὐτῇ τὴν φορὰ. Στὴ ζωὴ τῆς γρηᾶς. Δὲν πρέπει, δὲν εἶναι σωστὸ πιά· θὰ περάσω κι ἀπὸ ἐμπορικό, μούπαν μιὰ φορὰ—περάστε ὕστερα ἀπὸ λίγους μῆνες—θὰ πάω ἴσως νᾶχει τίποτε. Καμιὰ θέση. Καὶ πουλητῆς δὲν πειράζει. Κι ὅτι νᾶναι, μόνο δουλειά.

Πέρασε. Οὔτε θέση. Οὔτε θεσοῦλα.

— Θὰ ψάξω κι ἄλλοῦ δὲ θὰ τᾶφήσω. Μιὰ καὶ πῆρα ἀπόφαση.

Περπάτησε πολὺ, κουράστηκε. Σκέφτηκε τὸ καφενεῖο. Ἡ παρέα . . .

— Ὅχι θὰ μὲ κρατήσουνε ἴσως. Μὰ μιὰ καὶ τέλειψε πιά· τόπα θὰ τὸ κάνω, δὲν ἔχει ξενύχτι.

Πῆγε Μόλις τὸν εἶδαν γέλοια, ἀστεῖα. Θυμώντουσαν τὰ χθεσινά.

— Καὶ σήμερα τὰ ἴδια, εἶπε κάποιος, καλὰ περάσαμε.

— Ὅχι θὰ πάω σπῆτι.

Σκέφτηκε τὸν ὄρκο.

— Καλά, καλὰ βλέπομε τᾶπάντησαν.

Ἡ καμπάνα τοῦ ρωλογιοῦ ποῦτανε κρεμασμένο στὸν τοῖχο χτύπησε.

Γύρισαν κι δυὸ σὰν συμφωνημένοι καὶ τὸ κύταξαν. Δέκα.

— Ἀς ἔρθει καὶ δεκάμιση δὲν πειράζει, εἶπε ἡ γρηᾶ.

— Καὶ στὶς ἔντεκα καλὰ εἶναι. Εἶπε ὁ γέρος.

Ἡ ὥρα περνάει. Τί τυραννία. Ἐντεκα.

Ἡ γρηᾶ διάβαζε τὴν σύνοψη. Κι ὅλο λοξὲς ματιὰς στὴν ὥρα. Τίποτε. Σὲ λίγο σηκώθηκε κι ἄνοιξε τὴν πόρτα. Τῆς φάνηκε πὼς κάποιος χτύπησε.

Ὁ γέρος τὴν εἶδε κούνησε τὸ κεφάλι του. Κανεὶς δὲν χτύπησε.

Δώδεκα.

Ἄλλη φορὰ τέτοια ὥρα κοιμόντουσαν. Μὰ σήμερα λὲς καὶ περίμεναν κάτι τὸ ἐξαιρετικό. Ὁ γέρος κρατοῦσε τὴν ἐφημερίδα μὰ δὲ διάβαζε. Συλλογιζόταν. Δὲν ἔχει χα-

ρακτῆρα. Πάει. Χώθηκε στὴν λάσπη. Τί φρίκη!

Μία.

Ἡ γρηὰ σηκώθηκε. Τὰ πόδια της τρέμανε. Εἶχε πυρετό. Τὰ μάτια της κόκκινα. Σηκώθηκε κι' ὁ γέρος. Τὴν εἶδε καὶ τρώμαξε. Πῆγε κοντὰ καὶ τῆς ἔπιασε τὰ χέρια. Φωτιά.

— Πᾶμε νὰ ξαπλώσουμε. Μὴ στεναχωριέσαι. Νέος εἶναι. Ξέρεις σκέφτηκα νὰ παντρευτεῖ Τὶ λὲς κι' ἐσύ. Θὰ πουλήσω αὐριο τὸ χτήμα. Τὶ μᾶς φέρνει; νὰ τοῦ ἀνοίξομε ἓνα ἐμπορικό. Θάνε μικρὸ μὰ δὲν πειράζει. Ἔτσι θὰ σιάξει, μὲ τὴν δουλειά, μὲ τὸ σπητικό. Τὶ λὲς κι' ἐσύ;

Ἡ γρηὰ δὲ μίλοι'σε. Τὸ αἷμα ἔφευγε θαρρεῖς ἀπὸ σῶμα της κι' ἀνέβαινε στὸ κεφάλι. Τὶ βάρος.

Ὁ γέρος τὴν ἔπιασε. Ἔτρεμε. Τοῦ γλύστρησε ἅπτα χέρια καὶ σωριάστηκε κάτω. Δὲν μπόρεσε νὰ τὴν κρατήσῃ. Λιποθύμησε. Ἔτρεξε κι' ἔφερε νερό. Τίποτε. Τῆς ἔτριβε τὰ χέρια, τῆς φώναζε. Ἐκείνη δὲν κουνιόταν. Ἀνοίξε τὸ παράθυρο νὰ μπεῖ ἀέρας. Πάγωνε σιγὰ σιγὰ. Ὁ γέρος βγῆκε ἔξω. Χτύπησε τὴ γειτονικὰ πόρτα. Ἦταν καλοὶ ἄνθρωποι θὰ τὸν βοηθοῦσαν. Ἔτρεξαν. Τῆς ἔκαναν ὅ,τι ἤξεραν. Τοῦ κάκου. Τὸ μικρὸ παιδὶ πῆγε γιὰ γιαιτρό. Σὲ λίγο ἤρθε. Ἐμοιαζε σὰν ἀνορθογραφία μὲ τὴν ἀπάθεια του μέσα στὶς τόσες ἀνήσυχες μορφές. Πλησίασε καὶ τῆς ἔπιασε τὰ χέρια. Ὁ γέρος σὰ νὰ κρεμότανε ἀπὸ στόμα του.

— Ἐξέπνευσε.

Τό'πε ξερά. Μὲ ψυχραιμία. Ὅλοι ἀνατρίχιασαν.

Ὁ γέρος γονάτισε μπρὸς της. Ἐκλαιε. Ὁ γιαιτρός κύταξε ἀδιάφορα. Σὰ νὰ μὴν εἶχε γίνει τίποτε.

Δύο.

Στὶς σκάλες ἀκούστηκαν βήματα. Ὁ γέρος σηκώθηκε. Ὁ γιός, τί νὰ κάνει; Τοῦρθε στὸ νοῦ ὁ ὄρκος. Νὰ τοῦ τὸ πεῖ; Φάνηκε στὴν πόρτα. Πιομένος. Ἐβλεπε σαστισμένος τὸν κόσμον ποῦτανε στὸ σπητικό του. Νόμισε πὼς τοὺς δημιουργοῦσε ἡ φαντασία του. Καὶ γελοῦσε.

Κάποιος τὸν ἔσπρωξε.

— Εἶσαι χτῆνος, τοῦ εἶπε, ἡ μάνα σου εἶναι νεκρή.

Συνῆρθε. Τὰ μάτια του θόλωσαν. Ἔτρεξε στὸν γέρον, σὰ νὰ μὴν πίστευε. Ἐκεῖνος δὲν τὸν κύταξε. Γύρισε καὶ κύταξε στὸ κρεβάτι. Ναὶ ἦταν ἀλήθεια. Ἀφησε ἓνα μουγκρητὸ κι' ἔπεσε ἐπάνω της. Ἐκλαιε σὰ μωρό. Σιγὰ, σιγὰ φεύγαν οἱ γειτόνοι. Ὁ γέρος εἶχε χουφτιάσει τὸ πρόσωπό του. Ὁ γιὸς ἔλεγε ἔλεγε πολλά.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΓΑΛΛΙΑΝΟΣ